

Kien

Nieuwsbrief Kennis en Innovatie | Nummer 11 | September 2011

Thema Multifunctionele Landbouw

Motor voor het platteland en zegen voor de samenleving

In april 2012, na bijna vier jaar, stopt de Taskforce Multifunctionele Landbouw. Dan zijn de sector en de markt zelf aan zet. Wat heeft de taskforce betekend? En hoe nu verder? Een vraaggesprek met Roel Cazemier, voorzitter van de Stuurgroep Taskforce Multifunctionele Landbouw, en John Verhoijzen, portefeuillehouder Multifunctionele Landbouw bij LTO Nederland.

Inhoud

Thema **Multifunctionele Landbouw**

Groen onderwijs anticipeert op marktontwikkelingen	4
Niet alleen bank maar ook burger financiert multifunctionele landbouw	6
Van boer naar buurtsuper: een kwestie van doen	8
Ontmoeten, ontzorgen en ontluiken op de boerderij	9
Koeien en kinderen onder één dak	10

Hoe heeft de sector multifunctionele landbouw zich de afgelopen vier jaar ontwikkeld?

Cazemier: 'De taskforce is opgezet met als doel kansrijke projecten te stimuleren en hindernissen weg te nemen. Denk aan achterstanden in kennis en netwerken, juridische belemmeringen en marktmacht van grotere ketens. Kwantitatief gezien zijn de omzetten, het aantal bedrijven en de werkgelegenheid in de multifunctionele landbouw de afgelopen jaren toegenomen. Kwalitatief gezien is de relatie tussen de agrarische sector en de samenleving versterkt. Dat blijkt uit de toenemende belangstelling voor biologische en streekproducten en diensten als zorglandbouw en agrarische kinderopvang.'

Verhoijzen: 'Samen met LTO Nederland heeft de taskforce belemmeringen in beeld gebracht. De taskforce speelt daarop in met de coördinatie van projecten, financiering, bijeenkomsten, workshops en professionalisering van ondernemerschap. Ideaal voor LTO Nederland is dat de taskforce als draaischijf fungeert

Vervolg op pagina 2

tussen EL&I en de praktijk. En zo in staat is om de sector een flinke impuls te geven. Wat mij goed bijstaat is het project Kwaliteit Kampeerboerderijen Zuid-Limburg. Dankzij dit project kunnen ondernemers van kampeerboerderijen beter anticiperen op de vraag van de toerist.'

Wat typeert de werkwijze?

Cazemier: 'De stuurgroep bestaat uit elf personen met elk een andere achtergrond: landbouworganisaties, banken, verzekeraars, de recreatie, de ICT-branche, agrarisch ondernemers, de VNG, het Interprovinciaal Overleg en het ministerie. In verschillende sectoren – zorglandbouw, recreatie en toerisme, streekproducten, educatie, kinderopvang en agrarisch natuur- en landschapsbeheer – werken we aan scholing en ontwikkeling van ondernemers en de versterking van hun netwerk en marktpositie. Op al die kruispunten werken we met pilots geïnitieerd door ondernemers. We zijn altijd ondersteunend aan de kracht en de energie die de sector zelf toont en geven niet meer dan een impuls. Initiatiefnemers moeten het op eigen kracht kunnen rooien. Wij waken ervoor ze afhankelijk te maken van ons. De taskforce is tijdelijk, zij moeten door. Vaak is ondersteuning met geld niet het belangrijkste, maar juist het kritisch meedenken en het leggen van nieuwe verbindingen buiten de eigen netwerken. De ervaringen met pilots zijn waardevol voor de ondernemers of organisaties en worden breed uitgedragen naar de sector. Ook op de versterking van ondernemerschap en het bouwen van netwerken ligt een scherpe focus. De multifunctionele landbouwsector kenmerkte zich door een individualistische aanpak waarbij vaak tegen allerlei belemmeringen werd aangelopen. We zijn dan ook trots op de verdere bundeling en samenwerking in de sector, zoals het ontstaan van de brancheorganisatie Federatie Landbouw en Zorg.'

Kunt u een voorbeeld geven van een pilot?

Cazemier: 'Gemeenten bestemmen het buitengebied vaak alleen voor reguliere

productielandbouw en natuur. Tamelijk conservatief. Samen met de VNG hebben we gepoogd daar verandering in te brengen en gemeenten geleerd dat ze een agrarische bestemming ook voor multifunctionele doeleinden kunnen gebruiken. In de jaren vijftig combineerden we zorg- en landbouwactiviteiten ook op dezelfde locatie, dus waarom nu niet? We willen terug naar toen, maar dan in een modern jasje en met een bedrijfseconomische basis voor de ondernemer. De zorgboerderijen hebben ten tijde van ons bestaan een sterke ontwikkeling doorgemaakt. Zorgwekkend vind ik dan ook de discussie rondom de persoonsgebonden budgetten (pgb's). Vergeet niet dat het maatschappelijke rendement van elke bestede euro in deze sector ontzettend groot is. Gelukkig kunnen steeds meer ondernemers zich aanpassen aan de realiteit die ontstaat. En zoeken ze naar andere wegen van financiering: directe contracten met verzekeraars of via gemeenten.'

Wat is de rol van EL&I binnen de taskforce?

Cazemier: 'Naast het feit dat de minister de taskforce in het leven heeft geroepen, zit ook een waarnemer van het ministerie in de stuurgroep: de directeur van de directie Agroketens en Visserij. Dat werkt uitstekend. Enerzijds is er een gepaste afstand, anderzijds krijgen wij door de betrokkenheid directe toegang tot beleid of kunnen we via de kennisagenda onderzoeken uitzetten.'

Hoe gaat de sector verder als de taskforce zijn werkzaamheden neerlegt?

Cazemier: 'De sector is prima in staat om het stokje over te nemen, ondernemers hebben geloof in eigen kunnen. Intensivering van de verbinding tussen landbouw en samenleving zal een logisch gevolg zijn. En mede door onze impulsen wordt er door veel ondernemers zelf gewerkt aan innovatieve concepten. Zo kan de landbouwsector van betekenis zijn voor jongeren die speciaal onderwijs nodig hebben en voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Een agrarisch ondernemer in Deventer heeft

Multifunctionele landbouw is de toekomst

'De multifunctionele landbouw is een voorbeeld van de economie van de 21e eeuw.' Dat stelde Herman Wijffels, hoogleraar duurzaamheid aan de Universiteit Utrecht, tijdens de Studiedag Dynamiek en Robuustheid Multifunctionele Landbouw op 15 juni in Beesd. 'Het industriële model van de afgelopen twee eeuwen heeft zijn beste tijd gehad. Het is tijd voor een samenleving waarin de verbinding centraal staat.' WUR organiseerde de studiedag ter afsluiting van het tweejarige onderzoek naar de dynamiek en robuustheid van de multifunctionele landbouw.

laatst een Wsw-erkenning (Wet sociale werkvoorziening) gekregen. Een voorloper.' Verhoijen: 'De taskforce heeft de sector een behoorlijke impuls gegeven. Vanuit LTO Nederland zetten we die richting met ondernemers en hun organisaties voort. Belangrijk is dat het ministerie niet haar handen ervan aftrekt.'

Welke blijvende rol van de overheid verwacht u?

Cazemier: 'Een gewenste rol die niet anders is ten opzichte van andere sectoren: randvoorwaarden scheppen, ontwikkelingen volgen en kritisch meekijken.' Verhoijen: 'We zien graag een aanspreekpunt bij het ministerie, dat kennis kan ontsluiten en partijen met elkaar in contact kan brengen. Verder blijven onderzoeken naar de meerwaarde van nieuwe concepten essentieel. De sector ontwikkelt zich zo snel dat nieuwe concepten getest moeten worden. Budget om innovatieprojecten te financieren blijft ook nodig.'

www.multifunctionelelandbouw.nl